

ТЕХНОЛОГИЯ ИНДИВИДУАЛИЗИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ ОДАРЕННЫХ ДОШКОЛЬНИКОВ

В.У. Кузьменко

Украина, Киев, НПУ имени М.П. Драгоманова

В истории отечественной психологии вопросы индивидуализации учебно-воспитательной работы и индивидуального подхода к ребенку всегда занимали видное место. Их разрабатывали Б.Г.Ананьев, А. В. Запорожец, Г. С. Костюк, В. К. Котырло, В.С.Мерлин, Д. Ф. Николенко, Л. Н. Проколиенко, П.Р. Чамата и многие другие ученые. Они заложили теоретико-методологические основы индивидуального подхода, определили его сущностные характеристики, очертили условия реализации и специфику реализации в учебном или воспитательном процессах [1;2;3;5;8].

В связи с изучением проблемы одаренности большой вклад в разработку проблемы индивидуального подхода внесли Д.Б.Богоявленская, В.Н. Дружинин, Б.М.Теплов, Н.С. Лейтес, А.М.Матюшкин, В.А.Моляко, Е.И. Кульчицкая, Е.Ю.Ольховская, Я.А.Пономарев, Л.Н.Собчик, В.Д.Шадриков [1;3;5;7;8]. Многими выдающимися учеными изучались вопросы об определении уровней, форм, видов индивидуально-дифференцированного подхода и осуществлялась разработка его дидактического и учебно-методического обеспечения (А. И. Бугаев, В. В. Давыдов, Л. В. Занков, С.Д. Максименко, А.К. Дусавицкий, В.В. Репкин, А. В. Скрипченко и др.).

Во многих работах педагогического направления уделяется внимание разработке содержания, форм и методов осуществления индивидуального подхода к детям в процессе различных видов деятельности, в том числе учебно-познавательной (А. М. Богуш, З. Н. Борисова, Э. С. Вильчковский, С.А.Козлова, К.Л.Крутий, Н.Г.Лаврентьева, Н.В. Лысенко, Т.И. Пониманская и др.). Многие авторы отмечают необходимость дифференциации учебного содержания, увеличении удельного веса индивидуальных форм учебной работы (Я. И. Ковальчук, Т. С. Комарова, О. С. Ушакова и др.) [1;3;4;5;8]. Этой проблеме посвящается также ряд специальных диссертационных исследований (Н.И. Баглаева, С.Н. Бубка, М. Галузинский, И.М. Дичковская, А.М. Дьяченко, В.У. Кузьменко, И.Э. Унт и др.). Эти и другие авторы убедительно обосновали значение и возможность оптимизации учебно-воспитательной работы в образовательных учреждениях (в частности, дошкольных) посредством индивидуализации воспитания и обучения [1;4;5;6;8].

Разработанная нами технология индивидуализированного обучения одаренных дошкольников предполагает соблюдения ряда условий.

1. Необходимость изучения индивидуальных особенностей каждого ребенка, проявляющего одаренность актуализированную (высокого, умеренного или низкого уровня) или потенциальную, что на этапе изучения не поддается диагностированию или проявляется слабо.

2. Гибкое использование педагогами и родителями интегрированной и разнообразной системы форм, методов и приемов учебно-воспитательной работы, в основе которой лежит видение целостной картины индивидуального развития каждого ребенка.

3. Изучение индивидуальных особенностей развития каждого ребенка во всей совокупности индивидуальных различий как индивидуального, так и личностного характера.

4. Направленность на учет индивидуальных различий посредством создания индивидуализированных образовательных программ, актуализация индивидуального стиля деятельности и жизни, совершенствование доминантных свойств индивидуальности каждого ребенка.

5. Планирование учебно-воспитательной работы с учетом стабильных, ярко выраженных интересов и способностей детей, постоянной заботы о развитии трудолюбия, настойчивости, самостоятельности, что является необходимым условием реализации способностей.

6. Создание центров для различных видов деятельности с учетом разнообразия детских интересов и способностей, содействие в организации кружковой работы, изучение и учет спонтанных детских интересов при построении учебно-воспитательной работы, создание вариативной предметной среды, наличие разнообразного оборудования для самостоятельной практической, поисково-экспериментальной деятельности.

7. Забота о социальном, эмоциональном, нравственном развитии одаренных детей, разработка вариативных познавательных задач, привлечение к работе с детьми специалистов разных направлений. Требуется дополнительная методическая помощь родителям воспитанников в вопросах развития одаренности и различных видов способностей.

8. Основой индивидуализации обучения является выбор педагогом наиболее эффективных в каждом отдельном случае форм, средств, методов и приемов активизации учебно-познавательной деятельности одаренных детей.

9. Основними формами індивідуалізації та диференціації навчання можуть виступати: зовнішньгруповий індивідуалізація, внутрішньгруповий індивідуалізація та диференціація навчальної роботи, індивідуалізація навчання в ході фронтальних занять.

10. С дітьми, які проявляють високий рівень одареності, винятковий характер загальних або спеціальних здібностей, навчально-виховну роботу рекомендуємо здійснювати на основі *індивідуалізованих освітніх програм (ІОП)*. В структурі запропонованої нами ІОП передбачається розкриття індивідуально-актуальних педагогічних завдань, нетипичного змісту роботи, виявлення особливих умов та ін. Особливу увагу звертається на прогноз розвитку дитини та очікувані результати.

Реалізація технології індивідуалізованого навчання одарених дошкільників передбачає дотримання ряду умов. Крім того, реалізація цього напрямку передбачає систематичне підвищення професійного майстерства педагогів, увагу до індивідуальної динаміки особистісного розвитку кожного дитини, розвитку його особистісних якостей, формуванню життєвої компетентності, що передбачає створення індивідуалізованих освітніх програм. Необхідна постійна праця педагогів щодо оновлення матеріальної бази групи, забезпечення варіативними посібниками, матеріалами, завданнями.

Література

1. Актуальні проблеми психології. Том IV. Актуальні проблеми генезису особистості в контексті навчання та виховання. (Зб. наук. статей)/ За заг. ред. С.Д.Максименка.- К.: Нора-прінт, 2001.- 192с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: Кн.1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Наукове видання.- К.: Либідь, 2003.-280с.
3. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості/ За ред. Л.М. Проколієнко.- К.: Рад. школа,1989.- 608с.
4. Крутій К.Л. Сучасне заняття з дошкільниками: традиції чи інновації? – Запоріжжя: ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2009. – 307с.
5. Кузьменко В.У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: Монографія.- К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005.- 453 с.
6. Кузьменко В.У. Індивідуальність в освітньому процесі: концептуальні принципи та умови їх реалізації // Дошкільне виховання. – № 8. – 2005. – С.5-7.
- 7.Кузьменко В.У. Індивідуалізація навчання? Реально! // Дошкільна освіта. –№ 4(26) 2009 р.- С. 76-83.
- 8.Теорія і практика дошкільної освіти в Україні: колективна монографія, авт. колектив Борисова З.Н., Беленька Г.В. , Богиніч О.Л., Голота Н.М., Кот Н.М., Кузьменко В.У. Левінець Н.В., Машовець М.А., Поніманська Т.І., Сухорукова Г.В., Шевчук А.С. // Київський університет імені Б.Грінченка, Педагогічний інститут, 2011.- 232 с.

Поступило в редакцію 16.03.2013 года